

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, http://www.sam.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022-12- Nr. (1.1.3-141)10-

DĖL NUTARIMŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – SAM) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. vasario 10 d. nutarimo Nr. 152 „Dėl Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – nuostatų projektas) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. sausio 8 d. nutarimo Nr. 3 „Dėl Turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – aprašo projektas).

Projektais siekiama suderinti Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. vasario 10 d. nutarimu Nr. 152 „Dėl Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijos nuostatų patvirtinimo“, (toliau – Nuostatai) ir Turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. sausio 8 d. nutarimu Nr. 3 „Dėl Turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, (toliau – aprašas) nuostatas su Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo Nr. I-1562 2, 24, 25, 26 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – įstatymas), kuris įsigalios 2023 m. sausio 1 d., nuostatomis.

Projektų tikslai:

1. užtikrinti sklandų, efektyvų ir kokybišką pacientų ir kitų asmenų, turinčių teisę į žalos atlyginimą, prašymų dėl žalos paciento sveikatai (toliau – žala) atlyginimo (toliau – prašymas) nagrinėjimą ir sprendimų dėl jų priėmimą Pacientų sveikatai padarytos žalos nustatymo komisijoje (toliau – Komisija) ir teisme;

2. sudaryti sąlygas pacientams ir kitiems asmenims, turintiems teisę į žalos atlyginimą, išnagrinėjus prašymą Komisijoje, gauti teisingesnį paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimą.

I. Sprendžiama problema	<p>1. Aprašas ir Nuostatai nesuderinti su įstatymu:</p> <p>1.1. Apraše ir Nuostatuose:</p> <p>1) nenumatyta galimybė kreiptis į ekspertų sąrašė nenurodytus asmens sveikatos priežiūros specialistus;</p> <p>2) nenumatytos nuostatos, susijusios su prašymų dėl žalos, padarytos atliekant mažos intervencijos klinikinį vaistinio preparato tyrimą arba bet kurį kitą biomedicininį tyrimą, kuriame dalyvaujančiam asmeniui taikomi intervenciniai biomedicininio tyrimo metodai kelia tik nedidelį nepageidaujamą laikiną poveikį jo sveikatai ir kurio užsakovas yra asmens sveikatos priežiūros įstaiga ar jos darbuotojas arba kurio tyrėjas yra asmens sveikatos priežiūros įstaigos darbuotojas (toliau – tyrimas), nagrinėjimu – dėl tyrimus atlikusių įstaigų paaiškinimų teikimo, jų atstovų dalyvavimo Komisijos posėdžiuose ir kt.</p> <p>3) numatytos tik Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pareigos, susijusios su Komisijos aptarnavimu (pacientų prašymų dėl žalos paciento sveikatai atlyginimo priėmimu, Komisijos sekretoriavimo funkcijų vykdymu, techninių priemonių nuotoliniams Komisijos posėdžiams suteikimu,</p>
-------------------------	--

	<p>Komisijai adresuotų ir Komisijos siunčiamų dokumentų registravimu ir saugojimu), o pagal įstatymą visa tai gali būti pavesta daryti ir sveikatos apsaugos ministro įgaliotai institucijai.</p> <p>1.2. Nuostatuose:</p> <p>1) numatyta Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ar Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įgaliotos institucijos atstovo delegavimo į Komisiją tvarka, tačiau pagal įstatymą jo atstovo Komisijoje nebelieka;</p> <p>2) numatyta tik dviejų sveikatos priežiūros specialistų nevyriausybinų organizacijų atstovų dalyvavimas Komisijoje, o pagal įstatymą turės būti trys;</p> <p>3) nenumatyta pareiga Komisijos nariams Vyriausybės įgaliotos institucijos sprendimu kartu su Vyriausybės įgaliotos institucijos atstovu dalyvauti bendrosios kompetencijos teismui nagrinėjant paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimo klausimą;</p> <p>4) numatytas Komisijos posėdžių kvorumas – ne mažiau kaip 6 Komisijos nariai, o pagal įstatymą turės būti 5.</p> <p>1.3. Apraše:</p> <p>1) nenumatytas Komisijos sprendimo dėl prašymo nenagrinėjimo pagrindas – prašymas pateiktas dėl žalos, padarytos teikiant ne asmens sveikatos priežiūros paslaugas, atlyginimo arba pateiktas pasibaigus įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodytam terminui;</p> <p>2) numatyta prašymo nagrinėjimo termino pratęsimo galimybė vienam mėnesiui, o ne dviem (kaip numatyta įstatyme) ir numatyta, kad terminą pratęsia sveikatos apsaugos ministras (pagal įstatymą – pati Komisija);</p> <p>3) nenumatytas prašymo nagrinėjimo stabdymas, jeigu dėl prašyme nurodytos žalos pradėtas ikiteisminis tyrimas arba nagrinėjama baudžiamoji byla teisme.</p> <p>2. Aprašo 16 punkte nustatyta neturtinės žalos atlyginimo dydžio nustatymo tvarka pagal Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 24 straipsnio 7 dalies 2 punkte nustatytus kriterijus – Neturtinės žalos atlyginimo kriterijų ir pagal juos skiriamų balų lentelė (toliau – lentelė). Per dvejus jos taikymo metus pastebėta trūkumų ją taikant:</p> <p>1) Lentelės 1.1 papunktyje numatyta, kaip vertinamas pakenkimo paciento sveikatai ar jo sužalojimo (toliau – sužalojimas) pobūdis ir sunkumas. Pirmasis būdas (lentelės 1.1.1–1.1.6 papunkčiai) – pagal neįgalumo, specialiųjų poreikių, specialiųjų ugdymo poreikių, specialiųjų techninės pagalbos priemonių poreikių, specialiųjų aplinkos ir būsto pritaikymo poreikių lygio nustatymą arba jo lygio pokyčius, nulemtus žalos atsiradimo, arba darbingumo lygio sumažėjimą, nulemtą žalos atsiradimo. Antrasis būdas taikomas, kai pacientas nesikreipė dėl neįgalumo, darbingumo ar specialiųjų poreikių lygio nustatymo (lentelės 1.1.7 papunktis) – pagal organų, jų sistemų ar kūno dalių funkcijų pažeidimo mastą ir pobūdį, kurį vertina pati Komisija, pasitelkdama ekspertus. Pastebėtina, kad 2020–2021 m. Komisijos priimtuose sprendimuose dėl žalos atlyginimo (teigiamuose) lentelės 1.1.1–1.1.6 papunkčiai nė karto nebuvo pritaikyti (pagal juos nebuvo skirta balų). Taip yra dėl to, kad neįgalumo ar specialiųjų poreikių pokyčių ar jų atsiradimo arba darbingumo lygio sumažėjimo pagrindine priežastimi Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimuose paprastai nurodoma liga ar sveikatos sutrikimas, kuria (-iuo) pacientas sirgo iki žalos jos sveikatai atsiradimo, o ne žala (pvz., neįgalumas nustatomas dėl onkologinės ligos sukulto sveikatos praradimo, o ne dėl operacijos, atliktos šiai ligai gydyti, metu patirtos žalos), todėl lentelės 1.1.1–1.1.6 papunkčiuose nurodytų kriterijų („neįgalumo lygio, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo</p>
--	---

ir sporto ministro nustatyta tvarka nustatyto po žalos atsiradimo, jei pagrindinė jo priežastis – žalos sukeltos ligos ir (ar) sveikatos sutrikimai, atsiradimas ar padidėjimas, lyginant su neįgalumo lygiu, nustatyto iki žalos atsiradimo“, „išlikusio darbingumo lygio, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka nustatyto po žalos atsiradimo, jei pagrindinė jo priežastis – žalos sukeltos ligos ir (ar) sveikatos sutrikimai, sumažėjimas, lyginant su išlikusio darbingumo lygiu, nustatyto iki žalos atsiradimo“ ir kt.) praktiškai pritaikyti nėra galimybių.

Atsižvelgiant į tai, turėtų būti atsisakyta sužalojimo pobūdžio ir sunkumo vertinimo lentelės 1.1.1–1.1.6 papunkčiuose nurodytais būdais ir juos kiekvienu atveju vertinti Komisijoje iš esmės, t. y. pagal 1.1.7 papunktyje nurodytus kriterijus.

2) Lentelės 1.1.7.1 ir 1.1.7.2. papunkčiuose numatytas skirtingas, tačiau iš dalies besidubliuojantis galimų skirti balų intervalas, kai dėl patirto sužalojimo prarastos ar sutrikdytos vieno arba kelių organų, jų sistemų ar kūno dalių (išskyrus dantis) funkcijos. Pažymėtina, kad sudėtinga vienareikšmiškai įvertinti, kurį –1.1.7.1 ar 1.1.7.2 – papunktį taikyti, nes kiekvienas organas yra tam tikroje sistemoje (pvz., inkstai yra urogenitalinėje sistemoje), todėl neaišku, ar konkretaus organo pažeidimo atveju laikyti, kad pažeistas vienas organas (1.1.7.1.2 papunktis) ar visa sistema (1.1.7.1.1 papunktis). Be to, vienos sistemos pažeidimas kartais turi įtakos ir kitos sistemos funkcionavimui (pvz., kardiovaskulinės sistemos pažeidimas turi įtakos neurologinei ir kitoms sistemoms), todėl vėlgi neaišku, kurį papunktį taikyti. Atsižvelgiant į tai, turėtų būti atsisakyta žalos vertinimo pagal pažeistų organų, jų sistemų ar kūno dalių skaičių ir atsižvelgiama tik į tai, ar jų funkcijos prarastos negrįžtamai, ar jas dar galima atkurti.

3) Įstatymo 24 straipsnio 7 dalies 2 punkte nustatyta, kad sužalojimo ar mirties atveju neturtinė žala, be kita ko, vertinama ir pagal kitas įstatyme nenurodytas svarbias aplinkybes. Šis kriterijus yra savarankiškas, tačiau lentelės 1.6 ir 2.6 papunkčiuose jis priskirtas prie kriterijų „paciento sveikatos būklė (įskaitant individualias paciento savybes ir gyvenimo būdą) iki žalos atsiradimo ir kitos lentelėje nenurodytos svarbios aplinkybės“ ir „paciento sveikatos būklė (įskaitant individualias paciento savybes ir gyvenimo būdą) iki mirties ir kitos svarbios aplinkybės“, be to, 2.6 papunkčio papunkčiuose numatytas balų skyrimas tik pagal paciento sveikatos būklę iki mirties, o dėl kitų svarbių aplinkybių – ne. Atsižvelgiant į tai, kitos svarbios aplinkybės lentelėje turėtų būti išskirtos į atskirus punktus ir numatyti balai pagal šį kriterijų, o esami maksimalūs 5 balai turėtų būti padidinti.

4) Lentelės 2.1 papunktyje numatytas balų skyrimas pagal kito asmens, turinčio teisę į žalos atlyginimą, ir paciento giminystės laipsnį ir pobūdį. Minėtame papunktyje suaugusiam ir nepilnamečiam vaikui dėl tėvų mirties bei tėvams dėl suaugusio ir nepilnamečio vaiko mirties numatytas vienodas skiriamų balų skaičius, tačiau morališkai tėvų netekimas nepilnamečiams vaikams yra gerokai skausmingesnis ir daugiau įtakos jų esamam ir būsimam gyvenimui (raidai, auklėjimui ir kt.) turintis įvykis nei suaugusiems vaikams ir atitinkamai tėvams nepilnamečio vaiko netekimas yra žymiai skausmingesnis nei suaugusio savarankiško ir galimai savo šeimą turinčio ar kartu negyvenančio vaiko netekimas. Atsižvelgiant į tai, balai pagal šį kriterijų nepilnamečių ir pilnamečių vaikų atveju turėtų skirtis, kad atspindėtų šiuos neturtinės žalos skirtumus.

Be to, balai pagal šiuos kriterijus turėtų būti padidinti, kad bendra neturtinės žalos suma, nustatoma Komisijos, būtų panašesnė į teismų priteisiamas neturtinės žalos sumas ir taip būtų geriau užtikrinta teisė į teisingą žalos atlyginimą ikiteisminio nagrinėjimo metu ir mažiau pacientų dėl žalos atlyginimo po nagrinėjimo Komisijoje kreiptųsi į teismą.

2021–2022 m. Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos kaip atsakovė dalyvavo 37 bylose dėl žalos atlyginimo (iš jų 8 bylos dėl žalos, dėl kurios Komisija priėmė sprendimą ją atlyginti, iš jų 4 dėl paciento mirties), šiuo laikotarpiu pagal įstatymo redakciją, įsigaliojusią 2020 m. sausio 1 d., Komisija nagrinėjo 111 prašymų.

Teismų 2021–2022 m. priteistos neturtinės žalos dėl paciento sveikatai padarytos žalos (paciento mirties atveju) sumos (eurais):

- Vaikams dėl tėvų mirties:
 - suaugusiems – 600, 2 000, 2 600, 5 000, 10 000;
 - nepilnamečiams – 2 000, 23 000;
- tėvams dėl vaikų mirties:
 - dėl nepilnamečio vaiko – 2 000 ir 11 000, 25 000, 60 000 ir 80 000;
 - dėl pilnamečio vaiko – sprendimų nėra;
 - dėl vaisiaus – 15 000.
- Sutuoktiniui dėl kito sutuoktinio mirties – 13 000, 23 000, 30 000.

Komisijos 2021–2022 m. nustatyta neturtinės žalos suma (eurais) dėl paciento sveikatai padarytos žalos (paciento mirties atveju):

- vaikams dėl tėvų mirties – 12 000, 12 000, 13 200, 12 100, 12 100, 10 700, 11 200;
- tėvams dėl vaikų mirties – 10 500, 8 000;
- sutuoktiniui dėl kito sutuoktinio mirties – 12 000, 12 000, 11 600, 12 800.

5) Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 13 straipsnyje nustatyta, kad teisę į turtinės ir neturtinės žalos atlyginimą turi asmuo, kuris buvo mirusio paciento išlaikomas arba jo mirties dieną turėjo teisę gauti iš jo išlaikymą (nepilnamečiai vaikai (įvaikiai), sutuoktinis, nedarbingi tėvai (įtėviai) ar kiti faktiniai nedarbingi išlaikytiniai). Lentelės 2.1.4 papunkčio nuostata „kitas giminaitis“ neretai traktuojama klaidingai kaip suteikianti teisę bet kokiam giminaičiui (broliui, sesei, anūkui), nors jie mirusio paciento ir nebuvo išlaikomi bei neturėjo teisės gauti išlaikymo, kreiptis dėl žalos atlyginimo. Todėl šis papunktis turėtų būti tikslinamas.

6) Lentelės 2.2 papunktyje numatytam kriterijui „kito asmens, turinčio teisę į žalos atlyginimą, ir paciento ryšio artimumas ir glaudumas, kuris vertinamas atsižvelgiant į jų bendravimo intensyvumą ir rūpinimosi vienas kitu pobūdį“ numatytas balų intervalas 20–50. Tokia aukšta apatinė balų riba suponuoja, kad žalos atlyginimo besikreipiančio kito asmens, turinčio teisę į žalos atlyginimą, ir paciento ryšys visuomet turėtų būti gana artimas ir glaudus, tačiau taip gali ir nebūti ir pagal šį kriterijų nepagrįstai didesnę žalos atlyginimą gautų ir tie asmenys, kurie nesugebėtų įrodyti ryšio artimumo ir glaudumo. Todėl apatinė balų riba turėtų būti numatyta minimali, kad būtų tinkama tokiems atvejams.

3. Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. lapkričio 3 d. sprendime civilinėje byloje Nr. e2A-701-881/2022 nurodyta: „CK 6.249 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad žala yra asmens turto netekimas arba sužalojimas, turėtos išlaidos (tiesioginiai nuostoliai), taip pat negautos pajamos, kurias asmuo būtų gavęs, jeigu nebūtų buvę neteisėtų veiksmų. CK 6.251 straipsnio 1 dalis įtvirtina visišką nuostolių atlyginimo principą, kurio esmė – siekis grąžinti nukentėjusį asmenį į padėtį, kurioje jis būtų buvęs, jei nebūtų buvę atsakovo žalingų veiksmų.

Teisėjų kolegija nesutinka su apelianto argumentu, kad ieškovo netektos pajamos turėjo būti skaičiuojamos pagal tai, kokias vidutines pajamas gaudavo miręs ieškovo tėvas. Negautos pajamos, kaip netiesioginiai nuostoliai, yra asmens pagrįstai tikėtinos gauti lėšos, kurias asmuo būtų gavęs iš teisėtos veiklos, jeigu

	<p>nebūtų buvę neteisėtų veiksmų. Kasacinio teismo praktikoje laikomasi nuostatos, kad negautos pajamos kvalifikuojamos kaip turtinė žala, kai jos atitinka šiuos kriterijus: 1) pajamos buvo numatytos gauti iš anksto; 2) pagrįstai tikėtasi jas gauti esant normaliai veiklai; 3) šių pajamų negauta dėl neteisėtų skolininko veiksmų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. kovo 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-65-469/2022). Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad nukentėjęs asmuo privalo įrodyti nuostolių, patirtų negautos naudos forma, realumą, dydį ir priežastinį ryšį su neteisėtais kalto asmens veiksmais. Patirti netiesioginiai nuostoliai turi būti pagrįsti realiomis, įrodytomis, neišvengiamomis, o ne tikėtinomis pajamomis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-110-916/2022). <...> Pažymėtina, kad visiško nuostolių atlyginimo principas reiškia, jog žalą būtina tiksliai įvertinti, kad nukentėjusiajam būtų atlyginta tiek, kiek jis iš tikrųjų prarado; jeigu atlyginama daugiau, nei iš tikrųjų padaryta žalos, šis principas pažeidžiamas, nes civilinė atsakomybė tokiu atveju atlieka ne tik kompensavimo, bet ir baudimo funkciją; kad šis principas nebūtų pažeistas, žalą patyręs asmuo privalo tiksliai įrodyti jam padarytos žalos dydį <...>“.</p> <p>Atsižvelgiant į šį teismo sprendimą ir siekiant, kad aprašo 15.2 papunktis būtų vienodai taikomas ir dėl to pacientai nesikreiptų į teismą, jame turėtų būtų numatyta išimtis, kad tame punkte nustatyta netiesioginių nuostolių apskaičiavimo tvarka netaikoma, kai išlaikymas kitiems asmenims, turintiems teisę į žalos atlyginimą, asmenims buvo nustatytas iki paciento mirties.</p> <p>4. Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. lapkričio 3 d. sprendime civilinėje byloje Nr. e2A-701-881/2022 taip pat nurodyta: „nors PTŽSAĮ 24 straipsnio 6 dalis nustato, kad nustatytas atlygintinos žalos dydis yra mažinamas ligos išmokų, nurodytų šiame straipsnyje, dydžiu, toks mažinimas jokių būdu negali paneigti Konstitucinio imperatyvo atlyginti materialinę ir neturtinę žalą. Teismas, taikydamas ir aiškindamas PTŽSAĮ 24 straipsnio 6 dalį, privalo atsižvelgti į žalos rūšį ir kokios rūšies žalai kompensuoti buvo skirta išmoka (šiuo atveju šalpos našlaičio pensija). Teismas privalo įvertinti, ar nukentėjusiam asmeniui skirta išmoka savo turiniu iš esmės nesiskiria nuo neturtinės žalos, kuri buvo padaryta ir už kurią yra kompensuojama, turinio.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, teisėjų kolegija daro išvadą, kad teismas nepagrįstai sprendė, jog ieškovo patirta neturtinė žala gali būti kompensuojama suma, kurią jis gavo kaip našlaičio šalpos pensiją. Kaip minėta, šalpos pensijos paskirtis užtikrinti netektas pajamas, o ne patirtus dvasinius išgyvenimus. Dėl šios priežasties suma, kuri ieškovui priskaičiuota kaip našlaičio pensija, galėjo būti išskaičiuota tik iš nustatytos turtinės žalos, kaip netekto išlaikymo, dalies, o ne iš nustatytos ieškovo patirtos neturtinės žalos.“</p> <p>Atsižvelgiant į tai bei įvertinus tai, jo įstatymo 24 straipsnio 6 dalyje nedetalizuota, koks žalos atlyginimas mažinamas joje nurodytų išmokų sumomis, aprašo 17 punkte numatyta, kad įstatymo 24 straipsnio 6 dalyje nurodytų išmokų, pašalpų ir pensijų, jeigu jos mokamos dėl žalos sukeltos paciento ligos ir (ar) sveikatos sutrikimo arba paciento mirties, suma atimama ne iš bendros turtinės ir neturtinės žalos sumos, o tik iš turtinės žalos sumos.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>1. Nuostatos, įgyvendinančios įstatymą:</p> <p>1.1. Apraše ir Nuostatuose:</p> <p>1) numatyti galimybę kreiptis į ekspertų sąrašą nenurodytus asmens sveikatos priežiūros specialistus;</p> <p>2) numatyti nuostatas dėl prašymų dėl žalos, padarytos atliekant tyrimus, nagrinėjimo – kad paaiškinimus dėl žalos teikia tyrimus atlikusios asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kad jų atstovai dalyvauja Komisijos posėdžiuose ir kt.</p>

	<p>3) numatyti, kad pareigas, susijusias su Komisijos aptarnavimu, atlieka Sveikatos apsaugos ministerija arba sveikatos apsaugos ministro įgaliota institucija.</p> <p>1.2. Nuostatuose:</p> <p>1) atsisakyti nuostatų dėl Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ar socialinės apsaugos ir darbo ministro įgalios institucijos atstovo delegavimo į Komisiją;</p> <p>2) numatyti trijų sveikatos priežiūros specialistų nevyriausybinių organizacijų atstovų delegavimą į Komisiją;</p> <p>3) numatyti pareigą Komisijos nariams dalyvauti bendrosios kompetencijos teismui nagrinėjant paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimo klausimą;</p> <p>4) numatyti 5 Komisijos narių Komisijos posėdžių kvorumą.</p> <p>1.3. Apraše:</p> <p>1) numatyti Komisijos sprendimo dėl prašymo nenagrinėjimo pagrindus – prašymas pateiktas dėl žalos, padarytos teikiant ne asmens sveikatos priežiūros paslaugas, atlyginimo, arba pateiktas pasibaigus įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodytam terminui;</p> <p>2) numatyti prašymo nagrinėjimo termino pratęsimo galimybę dviem mėnesiams Komisijos sprendimu (bendras maksimalus terminas su pratėsimu bus 4 mėn.). Įstatymu prašymų nagrinėjimo terminas ir jo pratęsimo laikotarpis buvo pailginti, nes šiuo metu galiojantys terminai (2 mėn. ir 1 mėn. pratėsimas) yra per trumpi, ypač itin sudėtingais atvejais, pvz., kai žala kyla dėl paciento mirties arba kai nėra aišku, kurioje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje teikiant asmens sveikatos priežiūros paslaugas padaryta žala. Komisija 2016–2019 m. laikotarpiu per 2 mėn. terminą laiku išnagrinėjo tik 16 proc. visų skundų. Per 4 mėn. laiku išnagrinėta 67 proc. visų skundų;</p> <p>3) numatyti prašymo nagrinėjimo stabdymą, jeigu dėl prašyme nurodytos žalos pradėtas ikiteisminis tyrimas arba nagrinėjama baudžiamoji byla teisme.</p> <p>2. Nuostatos, skirtos teisingesniai paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimui užtikrinti:</p> <p>1) atsisakyti sužalojimo pobūdžio ir sunkumo vertinimo pagal neįgalumo, specialiųjų poreikių, specialiųjų ugdymo poreikių, specialiųjų techninės pagalbos priemonių poreikių, specialiųjų aplinkos ir būsto pritaikymo poreikių lygio nustatymą arba jo lygio pokyčius (t. y. lentelės 1.1.1–1.1.6 papunkčių);</p> <p>2) atsisakyti žalos vertinimo pagal pažeistų organų, jų sistemų ar kūno dalių skaičių (lentelės 1.1.7.1 ir 1.1.7.2. papunkčių skirstymo į papunkčius) ir atsižvelgti tik į tai, ar jų funkcijos prarastos negrįžtamai, ar jas dar galima atkurti. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad nebelieka žalos sunkumo ir pobūdžio vertinimo pagal lentelės 1.1.1–1.1.6 papunkčius, juose buvusią viršutinę balų sumą numatyti lentelės 1.1.1 papunktyje (galiojančios lentelės 1.1.7.1 papunktyje), kadangi sunkiausią neįgalumo ar specialiųjų poreikių lygį arba didžiausią netekto darbingumo lygį atitinkantys sužalojimai pateks į šį papunktį (negrįžtamai prarastos ar sutrikdytos organų, jų sistemų ar kūno dalių (išskyrus dantis) funkcijos).</p> <p>3) Lentelę papildyti 1.8 ir 2.8 papunkčiais, kuriuose būtų numatyta, jog pagal kitas įstatyme nenurodytas svarbias aplinkybes skiriama nuo 5 iki 10 balų.</p> <p>4) Atsižvelgiant į teismų sprendimais priteisiamas žalos atlyginimo sumas, nepilnamečiams vaikams dėl tėvų mirties skiriamų balų skaičių pagal lentelės 2.1.1 papunktį padidinti iki 150 balų, o pilnamečiams numatyti 50 balų (galiojančioje lentelėje ir nepilnamečiams, ir pilnamečiams yra vienodai – 100). Tėvams dėl nepilnamečių vaikų mirties skiriamų balų skaičių pagal lentelės 2.1.4 (galiojančios lentelės 2.1.3) papunktį padidinti iki 100 balų, o dėl pilnamečių vaikų – palikti 50 balų (galiojančioje lentelėje abiem atvejais yra vienodai – 50).</p>
--	--

	<p>Sutuoktiniui dėl kito sutuoktinio mirties skiriamų balų skaičių pagal lentelės 2.1.3 (galiojančios lentelės 2.1.2) papunktį padidinti iki 100 balų (galiojančioje lentelėje 70).</p> <p>5) Patikslinti lentelės 2.1.6 (galiojančios lentelės 2.1.4) papunkčio formuluotę taip „kitas giminaitis, turintis teisę į žalos atlyginimą“.</p> <p>6) Lentelės 2.2 papunktyje numatytam kriterijui „kito asmens, turinčio teisę į žalos atlyginimą, ir paciento ryšio artimumas ir glaudumas, kuris vertinamas atsižvelgiant į jų bendravimo intensyvumą ir rūpinimosi vienas kitu pobūdį“ numatyti balų intervalą 1–50 (vietoj esamo 20–50).</p> <p>7) Aprašo 15.2 papunktyje nurodyti, kad tais atvejais, kai kitų asmenų, turinčių teisę į žalos atlyginimą, išlaikymas buvo nustatytas iki paciento mirties, aprašo 15.2 papunktyje nurodyta netiesioginių nuostolių (negautų pajamų) apskaičiavimo tvarka netaikoma, t. y. šiais atvejais nustatomi priteisto išlaikymo dydžio netiesioginiai nuostoliai.</p> <p>8) Aprašo 17 punkte numatyti, kad įstatymo 24 straipsnio 6 dalyje nurodytų išmokų, pašalpų ir pensijų, jeigu jos mokamos dėl žalos sukeltų paciento ligos ir (ar) sveikatos sutrikimo arba paciento mirties, suma atimama ne iš bendros turtinės ir neturtinės žalos sumos, o tik iš turtinės žalos sumos.</p>
<p>III. Priemonių kaštai</p>	<p>Dėl padidintos viršutinės Aprašo lentelės 1.1.1 papunkčio (galiojančios lentelės 1.1.7.1 papunkčio) balų ribos bei lentelės 2.1 papunktyje numatytų kai kurių balų viršutinės ribos žalos atlyginimas kai kuriais atvejais bus didesnis nei šiuo metu.</p> <p>Kaip minėta, 2020–2021 m. Komisijos priimtuose sprendimuose pagal galiojančios lentelės 1.1.1–1.1.6 papunkčius balų nebuvo skirta nei karto. Pagal galiojančios lentelės 1.1.7.1 papunktį 2020–2021 m. Komisijos priimtuose sprendimuose balų taip pat neskirta, o pagal 1.1.7.1.2 papunktį skirtas artimas minimaliam balas (5 iš 65). Tad maksimalios balų ribos pagal galiojančios lentelės 1.1.7.1 papunktį (Aprašo projekte lentelės 1.1.1 papunktį) padidinimas papildomų sąskaitos, kurioje kaupiamos asmens sveikatos priežiūros įstaigų įmokos žalai atlyginti, (toliau – sąskaita) lėšų nepareikalaus arba pareikalaus pavieniais retais atvejais (vienas atvejis papildomai 9 500 eurų).</p> <p>2020–2021 m. Komisijos priimtuose sprendimuose pagal galiojančios lentelės:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1.1 papunktį (kai žalos atlyginimo prašo mirusio paciento vaikas) balai (po 100 balų) buvo skirti 7 kartus. Laikant, kad visi šie vaikai yra nepilnamečiai, pagal projektą (padidinus balų sumą iki 150 balų) šiais 7 atvejais papildomai reikėtų 35 000 eurų (per metus 17 500 eurų); • 2.1.2 papunktį (kai žalos atlyginimo prašo mirusio paciento sutuoktinis) balai (po 70 balų) buvo skirti 4 kartus. Pagal projektą (padidinus balų sumą iki 100 balų) šiais 4 atvejais papildomai reikėtų 12 000 eurų (per metus 6000 eurų); • 2.1.3 papunktį (kai žalos atlyginimo prašo mirusio paciento tėvai) balai (po 50 balų) buvo skirti 4 kartus. Laikant, kad visi šie tėvai yra nepilnamečių vaikų tėvai, pagal projektą (padidinus balų sumą iki 100 balų) šiais 4 atvejais papildomai reikėtų 20 000 eurų (per metus 10 000 eurų). <p>Taigi per metus pagal 2.1 papunktį iš sąskaitos papildomai gali reikėti iki 33 500 eurų.</p> <p>Per metus iš sąskaitos žalai atlyginti išmokėta: 2020 m. – 6 440,09 euro (pagal 4 Komisijos sprendimus), 2021 m. – 247 422,21 euro (pagal 23 Komisijos sprendimus), 2022 m. I–III ketv. – 355 626,54 euro (pagal 33 Komisijos sprendimus).</p> <p>2022 m. rugsėjo 30 d. duomenimis, sąskaitoje sukaupta 11 336 878,79 euro, todėl minėtas žalos atlyginimo sumų padidėjimas reikšmingos įtakos sąskaitos lėšoms neturės.</p>

IV. Nauda visuomenei	<p>Priėmus projektus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) bus sudarytos sąlygos Sveikatos apsaugos ministerijai nebevykdyti jai nebūdingų politikos įgyvendinimo funkcijų – Komisijos aptarnavimo funkcijų; 2) Komisija galės lanksčiau organizuoti savo darbą ir užtikrinti prašymų išnagrinėjimą laiku, sumažės Komisijos administracinė našta, pagreitės jos darbas, prašymai bus išnagrinėjami išsamiau; 3) Vyriausybės įgaliojimai institucijai (Valstybinei ligonių kasai prie Sveikatos apsaugos ministerijos) palengvės atstovavimas valstybei teisme bylose dėl žalos atlyginimo ir kartu pagerės atstovavimo kokybė; 4) pacientai ir kiti asmenys, turintys teisę į žalos atlyginimą, gaus objektyvesnį ir teisingesnį neturtinės žalos atlyginimą, dėl to, tikėtina, mažiau kreipsis į teismą; 5) bus užkirstas kelias ginčams teisme dėl to, ar taikytina aprašo 15.2 papunktyje nustatyta netiesioginių nuostolių apskaičiavimo tvarka, kai išlaikymas buvo nustatytas iki paciento mirties; 6) bus taupomi pareiškėjų ir Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos ištekliai (laikas ir lėšos), kurie būtų reikalingi bylinėjantis teisme; 7) neturtinės žalos atlyginimas, iš jo nebeišskaičiuojant įstatymo 24 straipsnio 6 dalyje nurodytų išmokų sumų, atitiks neturtinės žalos atlyginimo paskirtį.
----------------------	--

Projektai buvo skelbiami Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Projektai buvo derinti su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos pacientų forumu ir Lietuvos pacientų organizacijų atstovų taryba. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos pastabų neturėjo. Į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pastabas atsižvelgta. Lietuvos pacientų forumas ir Lietuvos pacientų organizacijų atstovų taryba nustatytu terminu išvados dėl nutarimų projektų nepateikė.

Kadangi įstatymas, kurį įgyvendina projektai, įsigalioja 2023 m. sausio 1 d., vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento patvirtinimo“, 28.1 papunkčiu („kai teisės akto projektas rengiamas įgyvendinant įstatymą ar kitą Seimo priimtą teisės aktą, kuris įsigalioja anksčiau nei per 2 mėnesius nuo jo priėmimo Seime“), prašome projektus svarstyti skubos tvarka.

Aprašo projekto nuostatas, susijusias su teisingesnio paciento sveikatai padarytos žalos (neturtinės) atlyginimo užtikrinimu, parengė Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2022 m. birželio 16 d. įsakymu Nr. V-1080 „Dėl darbo grupės Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. sausio 8 d. nutarimo Nr. 3 „Dėl Turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektui parengti sudarymo“ sudaryta darbo grupė (vadovė – SAM Teisės skyriaus patarėja A. Storpištienė). Projektus tiesiogiai rengė SAM Teisės skyriaus (vedėjas Donatas Keršis, tel. 205 5290, el. paštas donatas.kersis@sam.lt) patarėja Aušrinė Storpirštienė (tel. 219 3319, el. paštas ausrine.storpirstiene@sam.lt).

PRIDEDAMA:

1. Nuostatų projektas, 4 lapai.
2. Nuostatų projekto lyginamasis variantas, 4 lapai.
3. Aprašo projektas, 11 lapų.
4. Aprašo projekto lyginamasis variantas, 13 lapų.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė,
pavarduojanti sveikatos apsaugos ministrą

Monika Navickienė

Aušrinė Storpirštienė, tel. 219 3319, el. paštas ausrine.storpirstiene@sam.lt